

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. XII. Conjuges tempore, sibi concesso ad deliberandum, non tenentur Matrimonium consummare, etiamsi non deliberent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

numissionibus, ut infra de Manumiss. l. 1. & in legato relicto post tempus, ut inf. de Condit. & demonstr. l. Non putabam, & inf. de Verb. signif. l. Anniculus: & in usucap. ut inf. de Usucap. l. In usucapionibus, & de Diversis temp. præscr. l. In usucapione, in principio. Tertio; quædam autem dicunt sufficere tetigisse de ultimo anno: ut ad honores & munera, ut inf. de Muner. & honorib. l. Ad rem. Item in restituendo filiis hereditatem, ut inf. ad Trebel. l. Qui filium, §. Sabinus.

Que jura sibi invicem contraria videntur, sed non sunt; quia quod de anno incepto dicitur, favore Reipubl. est, ut sint ibi legitimi plures, qui possint eligi, & sic specialissimum. Et eodem modo in hereditate filii restituenda, que quasi debita est eis, ut Cod. de Coisicil. l. fin. Item, quod de die cepto pro completo habendo dicitur, semper invenitur favor prorogati, ut hic per hoc in omnibus casibus inducitur ad hoc. Item, quod de momento ad momentum inspiciatur, favor similiter ætatis est, cui ætati est favendum, ut C. de Ad. emp. l. Curabit. At cum præscriptio sit odiosa, restringitur, ut & ibi. Alio respectu inspiciatur de momento in momentum; nam odia sunt restringenda, & favores ampliandi, ut inf. de Lib. & post. l. Cum quidam. Hætenus Gloss.

662.
Resolutio fi-
nalis.

Sit itaque resolutio finalis; conjuges possunt per bimestre, à die contractus computandum de momento in momentum, deliberare de ingressu Religionis; neque per eum ingressum dissolvitur vinculum Matrimonii, sed per Professionem, factam expleto de momento in momentum anno probationis, & decimo sexto ætatis.

Si autem à me quæris, an tempore, dato ad deliberandum, teneantur Matrimonium consummare, si non deliberent? Accipe resolutionem meam:

CONCLUSIO XII.

Conjuges tempore, sibi concessio ad deliberandum, non tenentur Matrimonium consummare, etiamsi non deliberent.

663.
Conjuges non tenentur reddere debitum in tria bimestra si deliberent.
Scotus.

Quod non teneantur reddere debitum, si deliberent, plusquam meridianum est; nam reddendo debitum, perderent suum privilegium; ac proinde frustrancum esset. Ita apertissimis verbis docet Scotus 4. dist. 32. q. un. n. 2. ibi: Sic non habet jus petendi statim post Matrimonium ratum, licet adhuc non amiserit, quia nondum peccavit; eò quod post Matrimonium ratum licet intrare Religionem: nec oportet statim, sed ad tempus potest stare in sæculo & deliberare: et si teneretur statim reddere, teneretur facere se inhabilem ad Religionem.

De quo ergo hic disputatur? An tenean-

tur reddere debitum intra bimestre, si non tunc deliberent de ingressu Religionis; sed pro tempore nunc firmiter etiam statuerint, non intrare Religionem. Et Concluf. nostram tenet Hiquæus in suo Comment. ad verb. Scoti jam recitata n. 8. dicens: Aliqui modernorum non teneri reddere debitum limitant, si nempe alias conjux intendat Religionem; si autem non intendit, tenentur ad debitum petiturum.

Sed hæc ratio non satis fundatur; quia reddito debiti tunc tenet ex justitia, quando accedunt circumstantiæ, in quibus obligat præceptum affirmativum, de eo reddendo. In proposito autem non sunt illæ circumstantiæ; neque nascitur obligatio proxima, aut comparitur cum libertate, quam concedit Ecclesia per illud tempus conjugum: ergo petitio debiti potest repelli.

Neque refert; quod non tenentur reddere debitum, non cogit de Religionis; quia, ut bene Doctor, huic negotio tempus idoneum deliberationi concedi congruit, imò & Ecclesia meritò concessit, & hoc consonum est juri Divino, quo licet et Matrimonio rato & non consummato transire ad Religionem, qui transitus non tendentiæ, sed cum magna deliberatione in casu fieri debet: ergo requirit moram. Item, licet pro tunc non cogit, potest tamen cogitare pro reliquo tempore, antequam expiret; quinimò etiam prorogare tempus, implorando auctoritatem iudicis, si causa subest, ut plures tenent. Hæc ille.

Idem docet Pontius sup. n. 7. & dicit communem esse sententiam DD. quam illis citatis, sequitur Sanchez disp. 24. c. 1. n. 24. Et probat præterea; quia hoc bimestre non tantum ad hoc conceditur, sed etiam, ut sponsi præparent necessaria lemmitati nuptiarum; & ne sponsus traditam sponfam, parvipendat, eam faciet, si traditio differatur, vel in eo cupidine fruendi illa.

Institutum est (D. Aug. auditi in Confess. c. 3. n. 3.) ut jam pacta sponsa tradantur statim, ne vilem habeat mortem, quam non suspiraverit sponsa dicitur. Et Doct. Angelicus 4. dist. 27. q. 1. 1. 1. quæstiuncula 2. ad 2. sic ait: Non tenentur (conjux) reddere debitum, post Matrimonium contractum per verba de præsentia, sed datur ei tempus duorum mensium præparatio. Primò, ut interim possit deliberare de transendo ad Religionem. Secundo, ut præparentur, que sunt necessaria ad solemnitates nuptiarum. Tertio, ne vilem habeat mortem, quam non suspiraverit sponsa. Ergo in casu proposito cesset deliberatio, haud equidem preparatio & villitas.

BIBLIOTHECA
SACRÆ
PARISIENSIS

666.

Doct. Seraphicus citatur pro nostra Conclu.

Quare Doct. Seraphicus 4. dist. 27. a. 3. q. 2. nullā factā mentione deliberationis, scribit in hac verba: Unde dico; quod si uxor peteret sibi statim debitum, non teneretur reddere, nec Ecclesia cogeret, quod statim redderet; sed saltem dar inducias usque ad duos menses: ultra quod tempus teneretur, aut mulieri debitum reddere, aut ad vitam aliam se transferre. Tunc ergo est vinculum solutum, cum homo ad vitam aliam est irrefragabiliter translatum; Et ideo dicitur mortuus. Et ex hoc patet illud, quod ultimo queritur, quando scilicet soluitur vinculum, videlicet quando ita ligatur, ut non possit redire ad seculum: et si uxor inisset, necesse habet unum sibi de duobus eligere infra duos menses, secundum Canones. Ita D. Bonav. quem propterea citat Sanchez sup. pro nostra Conclu.

667.

Oppositum ultima parvis existimat ex ratione probabilibus Coninck.

Interim oppositam sententiam, seclusā consuetudine, Coninck sup. n. 46. existimat probabiliorē, hac ratione; quia; inquit, quantum est ex natura contractus Matrimonii, per ipsum uterque conjux tradit statim alteri dominium sui corporis, ut docet Apostolus I. ad Corinth. 7. nisi forte ex juris constitutione, aut expressā contraheptium voluntate, aliquid fuerit exceptum: atqui ius illud solum casum excipit, quo alteruter cogitat de Religione ingressu, ut patet ex cap. Ex publico, 7. de Sponsal. ergo, nisi alter inter sponfos convenerit, uterque habet jus statim utendi alterius corpore, tanquam re suā.

Resp. ad argumenta contraria.

Ex quibus (prosequitur n. 47.) patet solutio ad argumenta contraria. Negandum enim est, eos menses ob alias causas concedi: nam cum jus expressē det rationem, cur eos concedat, sine fundamento alias rationes excogitamus; & cum sponsalia præcedant Matrimonium, faciliè interim necessaria ad solemnitatem præparari possunt, ut etiam communiter fit; & diuturnior negatio sponsæ, potest faciliè fieri ante contractas nuptias.

668.

Obiectio. Solvitur.

Dices: jus concedere illos duos menses, etiam non cogitanti de Religione, quia fieri potest, ut interim tale desiderium ei à Deo inspiretur. Sed hoc nec ex jure probari potest, nec ab eo, cum rarissimum sit, considerabile est; quia jus solum, quæ sæpius accidunt, considerat, ut habetur l. Nam ad ea, 5. ff. de Legibus. Si quid tamen hac in re legitimā consuetudine introductum sit, aut inter partes constitutum, hoc servandum est. Hucusque Coninck.

Planè hoc servandum erit; sed & dato, quòd nihil in hac re consuetudine introductum sit, necque per partes constitutum, servandum est quod præscribit nostra Conclusio, propter rationes antea expositas, quæ nullatenus ex hoc discursu Regii infirmantur, ut jam ostendo.

669.

Resp. ad argumentum Regii.

Itaque ad argumentum ejus, Respondeo neg. Min. Fateor, d. cap. Ex publico, tractat casum, quo alteruter cogitabat de Religionis ingressu; sed etiam tractat casum, quo mulier jam diu litigaverat de valore Matrimonii, & jam erat per præceptum Episcopi excommunicata: putas autem, quia indè benè inferatur; ergo in illo solo casu conceditur bimestre? Ipse Coninck, ut supra audivimus, existimat hoc jus; secundum communem intellectum DD, universaliter concedere bimestre, à die contracti Matrimonii, independenter ab aliqua lre de valore Matrimonii, aut præcepto Episcopi.

670.

Secunda responsio.

Ergo similiter, tamen solum casum, quo alteruter cogitat de Religione; expressē excipiat; quia ille solus casus erat propositus Pontifici; nihil vetat, quin etiam liceat illud interpretari universaliter; de eo quoque casu, in quo alteruter non cogitat de Religione: prout etiam communiter DD. interpretantur, paucis exceptis.

Et sanè quod attinet ad raritatem nostri casus; nunquid etiam rarissimus casus est, quòd quis, deliberans de ingressu Religionis, contrahat Matrimonium? Fortè rarior, quam quòd post contractum Matrimonium, ex inspiratione Spiritus S. post aliquod tempus incipiat deliberare, quamquam & rarum sit, & rarissimū, quòd sponfi ad duos menses expectent, antequam consumment Matrimonium, & quòd per duos menses deliberent de ingressu.

Non est ergo ratio, quare d. cap. Ex publico, potius debeat intelligi de uno casu, quam de alio; sed generaliter voluit providere omni casui possibili, qualis indubiè noster est; voluit, inquam, providere sponso, & sponsæ, ante consummationem, de remedio perfectioris vitæ pro certo tempore, si fortè intrā illud, Deo inspirante, vellent ad eam transire.

671.

Explicatur l. 5. ff. de Legib.

Consideravit ergo dictum jus, & meritò, non tantum casum, qui in illo proponitur; sed cæteros etiam omnes casus, sive qui frequenter, sive qui perrarò accidunt, in quibus eadem ratio occurrit; quod non est contra d. l. Nam ad ea, quæ ad summum significat; quòd non soleant leges statui pro uno solo casu rarissimo, quod hic non contingit.

Quantum ad alias rationes, quas expressit Doct. Angelicus, non mirum, quòd non exprimentur in d. c. Ex publico; quippe in casu particulari, Pontifici proposito, non exprimebantur; sed solum allegabatur transitus ad Religionem; & ideo hic tantum exprimitur in textu; indè tamen non sequitur, quòd aliæ rationes sine fundamento fuerint excogitæ.

Rationes D. Th non sunt excogitæ sine fundamento.

Nec obstat, quod sponsalia de futuro

672.

præ-

Kkkkkk 2

Defenditur
2. ratio.

præcedant Matrimonium, & quod interim necessaria ad solemnitatem præparari possint; quia id non tam facile fieri potest; siquidem sponsalia de futuro, ob plures causas dissolvi possunt, & sæpè dissolvuntur, adedque periculum est, ne quandoque inutiles lumpus fiant, cum damno sponsi aut celebrata sunt sponsalia de præsentia.

Vid. § 3.

Et hinc etiam, non tam facile fieri potest diuturnior negatio sponsæ, ne fortè hæc sit causa, vel alia causa superveniat, sponsalia de futuro dissolvendi, quæ ratio cessat contracto jam Matrimonio. Igitur propter prædictum argumentum Regii, non judico recedendum esse à communi sententia.

673.
Dominium
corporis statim
transfertur, sed
impeditum.

Dominium quidem corporis statim transfertur, sed impeditum ab usu pro aliquo tempore, per legem Ecclesiasticam, putà per d. cap. Ex publico, juxta communem interpretationem DD. & fortè receptam consuetudinem; ac proindè transfertur dominium sub ea tacita conditione, ut alii loquuntur, nisi velit alter conjux toto priori bimestri ad Religionem transire; quare eo non transacto, nequit dici, voluntatem transeundi abesse.

Eruditè & appositè D. Tho. sup. ad 2. Dicendum, inquit, quod ante carnalem copulam non est omninò translatum corpus unius sub potestate alterius, sed sub conditione, si intereà alter conjugum ad frugem melioris vitæ non convolet: sed per carnalem copulam completur dicta translatio, quia tunc intrat uterque in corporalem possessionem sibi tradita potestatis.

674.
Objectio.

Dices: possit esse periculum incontinentiæ in altero conjuge: ergo in eo casu, dum non cogitat de Religione, debet reddere debitum, si non ex justitia, saltem ex charitate.

Solvitur ex
Hiquæo.

Respondetur (inquit Hiquæus sup.) neg. Consequentiam; quia, ut benè Doctores, non tenetur consummando Matrimonium, sibi impedimentum Religionis statuere. Plura alia etiam media suppetunt patienti periculum, ut sibi provideat, ne labatur, cui non tenetur, neque ex vi contractus, neque ex charitate condescendere conjux in tantum detrimentum, seu cum impedimento majoris boni sui.

Undè sicut illi, qui amisit jus debiti conjugalis suæ culpâ per fornicationem, neque justitiæ, neque charitatis obligatione tenetur innocens subvenire; ita neque etiam in casu nostro. Quàmvis enim debitum & obligatio ex Matrimonio rato insit, non vivit ad usum, & possessionem corporis alterius in præjudicium suæ libertatis, quæ tam lege Divinâ, quàm humanâ conceditur, intuitu sublimioris boni. Hæc ille.

Quicquid sit de lege Divina, de qua antea disputavimus, saltem lege humanâ conceditur transitus ad Religionem ante consummationem Matrimonii; cumque aliud tempus non determinetur præter bimestre, intra quod debeat transire, vel reddere debitum; neque conveniens fuerit, ut statim post contractum Matrimonium, vel transire deberet, vel reddere, cum multa impedimenta possint occurrere; tum ex parte propriæ voluntatis, vel defectu inspirationis, vel gratiæ Divinæ, quæ Deus non omni tempore largitur, tum etiam ex parte voluntatis alienæ, sive parentum, sive amicorum, seu debitorum aut bonorum, quibus satisfaciendis aut disponendis, longius tempus requiritur; jure merito Ecclesia statuit tempus bimestre, etiam pro his, qui necesse deliberant de ingressingi, sed cum tempore deliberare possunt, aliquando gratia Divina.

Dico consulto: Sed cum tempore deliberare possunt: quia si quis præter inceptum esset ad profitendam Religionem, ita ut ingressus ei sit omninò impossibilis, unde cumque illa impossibilitas oriatur, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco, tali dispositioni (inquit Hiquæus sup.) non favet Ecclesia; quoniam cessante possibilitate ingressus, cessat consultatio seu deliberatio, & consequenter facultas ad eam data, modo finis in re & in spe cessat.

Tali ergo casu, secundum illum Auctorem, teneretur sponsus statim reddere debitum; non solum quando foret periculum incontinentiæ, sed etiam omni hujusmodi periculo seculo; quia jam nullum est jus quod impediat dominium corporis ab eorum usu. Alioqui, tali jure existente, bonum proprium Religionis, quo se privat sponsus per consummationem, prævalet penam alienæ incontinentiæ.

Sed quid, interrogat aliquis, si transitus ad Religionem, vel tempore, à judice prædicto, non transit, ad consummandum Matrimonium, neuter sponsus ad Religionem transit, & Matrimonium consummatum non est, nec tunc ne adhuc transire, quantumcumque tempus elapsum sit? Videtur non posse (supra Sanchez sup. n. 26.) quia transacto bimestri, tenetur alter sponsus alteri debitum reddere, & potest ad id compelli; ergo non potest ingredi, cum hæc sint incompossibilia.

Et confirmatur; quia quando judex precepit sponsus, ut intra certum tempus ad Religionem transeat, vel Matrimonium consummet sub excommunicationis pena, potest, si neutrum fecerit, statim eo terminato elapso excommunicare illum; ergo non tunc transire; si enim posset, injusta esset

excommunicatio lata postea, eò quòd non consummat, nec illam incurreret. Ita argumentatur Sanchez pro hac sententia; nullum tamen pro ea citat Auctorem.

statim Religionem, irrogabitur injuria, si per vim cogatur ad consummationem, quidquid in contrarium sentiat Basilius, nullo vel debili fundamento. Hæc ille.

678. Iple autem oppositam tenet; quia, inquit, licet peccarit, negando debitum post id bimestre, etiam si Religionem ingredi intendere; minimè tamen amisit jus statim ingrediendi: cum Christus absolute concesserit hoc privilegium Religionis Professioni, ut semper dirimat Matrimonium ratum. Hæc ille.

Si inferas: ergo nihil distat inter illud bimestre, & reliquum tempus. Respondet idem Auctor; latum esse discrimen: quia eo integro bimestri licebit debitum negare, licet absit Religionem ingrediendi voluntas; eo autem transacto, neuter sponfus alteri debitum negare potest, nisi statim transferat se ad Religionem; jam enim deliberandi tempus cessavit.

679. Instat aliquis; fieri gravem injuriam sponso, in seculo manenti, quia cogitur diutius expectare. Respondet Sanchez: irrogatam esse injuriam, non consummando, nec ingrediendo Religionem: at si statim alter transeat, non irrogari; quia par est utriusque conditio, & hac tacita conditione contrahunt, ut, quodcumque non consummarint, possint ad Religionem transire. Ita Sanchez pro sua opinione.

Eam docet Gloss. in d. cap. Ex publico, verb. Intra duorum, ibi: Sed pone, quòd elapsum est tempus statutum, nunquid adhuc potest intrare Religionem? Dico quòd sic semper ante carnalem copulam; iudex tamen debet præfigere terminum peremptorium, infra quem profiteretur, vel convertatur ad virum, alioquin eam excommunicet.

680. Eandem sententiam amplectitur Pontius lib. 9. c. 9. n. 7. dicens: Quàmvis transacto bimestri, jam conjux teneatur reddere, & alter nullam injuriam irroget, si renuentem comprimat illatâ violentiâ: at si adhuc transacto bimestri, transeat ad Religionem, factum tenebit. Non enim amisit privilegium ingrediendi Religionem, & assumendi Statum perfectiorem, si nondum consummatum est Matrimonium.

Undè nec revocari potest ab assumpto Statu: imò si excommunicatione latâ præceptum sit, ut transacto bimestri consummet, & ille eo elapso non consummet; incidet quidem in excommunicationem ob contumaciam, sed si transeat ad Religionem, absolvendus erit, quæ rectè docet Tho. Sanchez disp. 24. cit. n. 26. Ita Basilius.

681. Sed hæc ejus doctrina reprehenditur à Dicastillonè hic disp. 2. n. 413. ubi sic ait: Quapropter, etiam post transactum bimestre, ante consummationem volenti ingredi

Ego autem puto, Dicastillonem perperam intellexisse Basilius; nam quando dicit hic Auctor: Si renuentem comprimat, loquitur de renuente, non solum reddere debitum; sed etiam statim intrare Religionem: & indubitatum est, talem renuentem posse comprimi illatâ violentiâ. Et de hac specie facti intelligit Sanchez lib. 2. disp. 22. ubi quærit: utrum copula, per vim extorta, ita consummet Matrimonium, ut neutri sponso liceat ad Religionem transire? Et respondet n. 1. Quæstio hæc, si intelligatur de copula, vi extorta post bimestre, concessum uxori ad deliberandum de Religionis ingressu, dubio caret. Quia cum vir utatur jure suo, utendo corpore sibi debito, verè consummatur Matrimonium, & neutri licet ad Religionem transire. Hæc ille.

Atque ut loqueretur Pontius, etiam de eo, qui statim vult intrare Religionem; quæro (inquit aliquis) ubi Christus vel Ecclesia absolute concessit hoc privilegium solemnî Religionis Professioni, ut semper possit intrare Religionem? Lego quidem in Concilio Trident. sess. 24. de Matr. can. 6. Matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis Professionem alterius conjugum dirimi: sed ubi scriptum est, quòd semper liceat alteri conjugum solemniter profiteri?

Quid si præviè promississet, & jurasset, quòd non intraret Religionem; sed statim consummaret Matrimonium, censetur quòd licitè possit intrare Religionem, & quòd non possit comprimi illatâ violentiâ? Quid si intulisset damnum, non aliâ viâ reparabile, quàm per consummationem Matrimonii, existimas, quòd non possit comprimi illatâ violentiâ, si renuat consummare? Hæc dispice.

Interim si profiteretur, non dubito, quin prius Matrimonium foret dissolutum; hoc enim definit Tridentinum. Et ideo dicit Pontius: Si adhuc transacto bimestri transeat ad Religionem, factum tenebit, id est, Professio erit valida, & dirimet Matrimonium. Ergo licita est: neg. Consequentia.

Nunquid bene sequitur: venditor ante traditionem rei venditæ, validè eam vendit tertio; ergo licitè, ita ut prior emptor non possit eum impedire violentiâ à secunda venditione? Ergo similiter in hoc casu, dicit aliquis, tametsi Professio, post bimestre facta, valeat & dirimat Matrimonium, equidem injuriosa foret alteri parti. Cur ergo ab ea, etiam per vim nequeat impediri?

Quia, inquis, alter habet semper jus ingredi-

Explicatur doctrina Pontii.

682. An possit violenter comprimi, qui transacto tempore vult profiteri?

Professio foret valida & dirimet Matr.

683. An inde bene sequatur, quòd sit licita.

Kkkkkk 3

*Probatio
partis affir-
mantis im-
pugnatur.
Sanchez.*

grediendi Religionem. Sed hoc est, quod quaeritur, & ab Adversariis negatur. Unde videtur petere principium Sanchez supra n. 28. ubi respondet ad argumentum Adversariorum; teneri reddere debitum, & posse compelli, si non statim ad Religionem transeat. Nam ex eo, quod possit compelli, inferunt Adversarii, jam amplius non habere jus transeundi ad Religionem; quoniam non satis constat, ubi vel Christus, vel Ecclesia, concesserit illud jus; cum, etiam secundum Sanchez, fieri possit, ut in aliquo alio casu ille transitus non liceat, ut videbimus Concluf. sequenti.

684.
*Probatur
pars negans.
Resp. San-
chez.*

Et sane, si liceat in casu praesenti, videtur quod jam non poterit justè excommunicari, ut supra argumentabantur Adversarii. Respondet Sanchez sup. Si Judex fulminarit excommunicationem laeae sententiae in sponsum, intra illud tempus non consummantem, transacto illo tempore, incurrit illam ob contumaciam, & ita ligatus erit usque ad introitum, & tunc absolvendus est: si verò erat excommunicatio ferenda, non potest excommunicari, si statim ingrediatur: si autem differat, potest absque alia monitione excommunicari ob contumaciam praeteritam; quia quando praecipitur aliquid sub excommunicationis poena, potest non obtemperans, absque alia monitione excommunicari: nam id praecipitur, fuit monitio, & praecessit contumacia, non obediendo: si autem ingrediatur, debet absolvi. Haec ille.

685.
Impugnatur.

Sed cur debet absolvi, si ingrediatur, cum antea fuerit contumax? Quia, inquis, jam cessat illa contumacia; nam solum erat ei praecipitur, ut vel consummaret Matrimonium, vel ingrederetur Religionem. Fateor; sed intra bimestre, jam autem ingreditur, bimestre transacto. Respondetur: ingressus intra bimestre est factus impossibilis, adeoque ex ea parte cessat contumacia; quia tamen si vellet, non potest amplius praecipitur Ecclesiae adimplere. Et aliunde per hunc ingressum satisfit parti laeae; quia haec non habet jus determinatè ad consummationem; sed ad consummationem, vel ingressum.

Responsio.

Si dixeris: hoc est quod quaeritur: nam Adversarii negant jus ingrediendi. Igitur hoc jus manet probandum, quod haecenus non est factum.

686.
*Probatio
partis affir-
mative, ex
c. 2. de Con-
vul. conjug.
Dicast.*

Respondetur; quod haecenus non est factum, jam fiet; & probatur illud jus ex cap. 2. de Convul. conjug. ubi, absque limitatione alicujus temporis dicitur: *Verum post consensum legitimum de praesenti, licitum est alteri, altero etiam repugnante, eligere monasterium &c.* Et alia jura similiter loquuntur: porro tempus bimestre assignatur d. cap. *Ex publico*, tantum, ut intra illud non possint cogi ad consummandum; possint autem post

illud transacto cogi, vel ad consummationem, vel ad statim ingrediendum Religionem; non verò ad hoc, ut statim recedant ad consummationem, & non possint ingredi. Ita Dicastillo sup. n. 412.

Sed contra: tempus bimestre assignatur d. cap. *Ex publico*, ut intra illud, non eo transacto, debeat mulier ad Religionem transire, vel Matrimonium consummare, recepta super hoc sufficienti cautione, ut patet ex verbis textus. Ergo potest cogi, ut intra illud tempus, vel ingrediatur Religionem, vel Matrimonium consummet, si ergo nolit ingredi, sed velit expectare, donec bimestre sit transactum, quid potest ei cogi, cum alter habeat jus, ut intra illud tempus, vel Matrimonium consummet, vel fiat transitus ad Religionem? Expectabo responsum. Interea quæro, an consummatio Matrimonii, per vim cogitè, est tortura, praedicat innocentem. Respondetur.

CONCLUSIO XIII.

Consummatio Matrimonii, per vim aut metum gravem injustè extorta, non praedicat innocentem. Nocens nequit inire aliud Matrimonium.

Suppono, per copulam violentam, sive justam, sive injustam, consummari Matrimonium; quippe cum per eam fiat commixtio sanguinum, sicut utique per eam sponsi una caro, & ex ea per se nata est sequi generatio prolis; quod & non aliud requiritur ad Matrimonium consummatum, ut latius videre poteris Sect. 3. Concluf. 10.

Unde etiam ex tali copula oritur affinitas, ut habetur cap. *Diferentiam*, & dicitur qui cognovit &c. ibi: *Et mulier propter publicam honestatem est moneada solui, ut primum repetat, cujus sanguinem in se invistam, cognovit.*

Et intra: *Sed nec affinitas, que per tractum legitime Matrimonium, inter uxorem inique contrahitur, et debet esse, que hujusmodi iniquitatis participet non parit.* Non oritur autem, nisi per eam copulam fierent una caro, ut Part. seq. videbitur ubi de impedimento Affinitatis.

Si dixeris: Matrimonium consummatum repraesentat voluntariam unionem Christi cum Ecclesia per carnem; ergo copula consummariva debet esse voluntaria: non est autem in casu proposito voluntaria, sed est ex parte unius.

Respondetur: sufficere ad consummationem Matrimonii, & per consequens ad consummationem Matrimonii indissolubilitatem, quod

B O N O S C O
Sacramentum
paris
L I B R U S